

ИШБИЛАРМОН ВА МЕҲНАТСЕВАРЛАР ЮРТИ—АНДИЖОН ЯНАДА ОБОД БЎЛАДИ

Президент Шавкат Мирзиёев ҳудудлар иқтисодиёти, аҳоли ҳаёти билан яқиндан танишиш мақсадида 1 февраль куни Андижон вилоятида бўлди.

Давлат раҳбарининг ташрифи Бўстон туманидан бошланди. Бу ерда яқинда “Сайёра фаввораси” масъулияти чекланган жамияти томонидан тўқимачилик корхонаси ишга туширилган эди. Умумий қиймати 113 миллиард сўмлик ушбу лойиҳа доирасида бино барпо этилиб, Туркиядан замонавий ускуналар келтириб ўрнатилди. Эркаклар, аёллар ва болалар учун 50 турдан ортиқ, йилига 1 миллион 200 минг дона тайёр трикотаж маҳсулотлари ишлаб чиқариш йўлга қўйилди. Мингга яқин маҳаллий аҳоли иш билан таъминланди.

Корхонанинг “Elegance SM” бренди остидаги сифатли, бежирим маҳсулотларининг асосий қисми экспортга йўналтирилган. Йиллик экспорт ҳажми 4 миллион доллар бўлиши мўлжалланган.

— Бу корхонага замин яратаётганимизда бугунгидай бўлиб кетишига кўпчилик ишонмаганди. Бўстон иқтисодий жиҳатдан орқада қолган туманлардан эди. Мана шундай корхоналар очилиб, одамларимиз даромад топаётгани қувонарли. Буни давом эттириб, иш ўринларини кўпайтиришимиз керак, — деди давлатимиз раҳбари.

Шу ернинг ўзида касб-хунарга қайта тайёрлаш ўқув маркази ташкил этилган. Унда ҳудуддаги ишсиз фуқаролар хунарга ўрганиб, ўз йўлини топомқда. Жумладан,

яқинда 200 нафар эҳтиёжманд хотин-қиз касбга ўқитилиб, ишга олинди.

Президент улар билан суҳбатда аёلнинг билими, хунари бўлиши оиланинг катта ютуғи эканини таъкидлади. Корхонага муваффақият, аёлларга оилавий фаровонлик тилади.

Тадбиркорга эркинлик берилса, қўллаб-қувватланса, гуркураб ривожланади. Бунга Шаҳрихон туманидаги “Elegant shoes and” корхонаси аққол мисол. Дастлаб ишни косибчилик шаклида бошлаган тадбиркор охириги тўрт йилда кичик бинода фаолият юритар эди. Ўтган йили тадбиркор ўз маблағи ҳисобидан 8 миллион долларлик янги корхона ташкил этди. Келажакни инobatга олиб, мажмуа 4 қаватли қилиб қурилган.

Президент Шавкат Мирзиёев мазкур корхона фаолияти билан танишди.

Ускуналар Туркия ва Хитойдан олиб келинган. Ишлаб чиқаришга туркиялик дизайнер ва технологлар жалб қилинган.

Биринчи босқичда 60 хил пойабзал ва чарм маҳсулотлари ишлаб чиқариш йўлга қўйилган. Ҳозир бу ерда 500 киши меҳнат қилмоқда. Иккинчи босқичда яна шунча иш ўрни ташкил этилади.

Корхонанинг асосий мўлжали экспорт. Жорий йилда бу кўрсаткичи 4 миллион долларга етказиш режалаштирилган. Тадбиркор

Европа бозорига чиқмоқчи эканини айтди. Давлатимиз раҳбари бу бўйича мутасаддиларга кўрсатма берди.

— Чарм саноати ҳам драйверга айланапти, корхоналар кўпайяпти, — деди Шавкат Мирзиёев. — Энди уларга кафолатланган хомашёни таъминлаб бериш керак. Иккинчидан, касаначилик асосида уйда ўтирган аёлларни ҳам жалб қилиш зарур. Умуман, бундай илгор корхоналарнинг ривожланишига кўмак бериб, кластерга айлантириш мумкин.

Мутасаддиларга илмий институтларга буюртма бериб, импорт бўлаётган хомашёни материалларини маҳаллийлаштириш бўйича топшириқ берилди.

Давлатимиз раҳбари корхонада ишлаётган хотин-қизлар билан суҳбатлашди.

— Бугун Андижонга тадбиркорликни кенгайтириш, барқарор энергия манбалари яратиш, одамларнинг даромадини ошириш учун келдик. Ойликларингиз қачон ошади? Чиқарилаётган маҳсулотнинг бозори қаққон бўлса. Бунинг учун сифат, билим, малага керак. Шу боис хотин-қизларимизнинг касб эгаллашига алоҳида эътибор қилияпмиз. Она рози бўлса, оила ҳам, жамият ҳам рози бўлади, — деди Президент.

Давлатимиз раҳбари Муружаатномасида мактаб ўқувчиларини хо-

рижий тиллар ва касб-хунарга ўргатиш заруратини айтган эди. 20 январь куни бу борадаги вазифалар бўйича йиғилиш бўлиб ўтди. Туман ва маҳаллаларнинг хусусиятидан келиб чиқиб, ўқувчилар мактабнинг ўзида 64 хил ишчи касбларга ўргатилиши режалаштирилди.

Бу мақсад жойларда ҳаётга кўча бошлади. Хусусан, Андижон туманидаги 55-умумтаълим мактаби таъмирланиб, қўшимча шароитлар яратилди. Мактабнинг бўш турган ертўласи тадбиркорларга ажратиб берилиб, ёшларни касбга йўналтириш йўлга қўйилди.

Президентимиз ушбу хоналарни кириб кўрди.

Мактабнинг юқори синф ўқувчилари бу ерда тикувчилик, мебелчилик, қандолатчилик, косибчилик, сабат тўқиш, кўрпа-тўшак тикиш каби йўналишларни ўрганмоқда. Шунингдек, мактаб ҳудудида автомобилларга техник хизмат кўрсатиш, пайвандлаш, типография, компьютер хизмати ва салонлар ташкил этилган.

Давлатимиз раҳбари касб ўрганаётган ёшлар билан суҳбатлашди.

— Эътибор берсангиз, касб эгалламай ўқишни битирганлар ҳаётда қийналади, иш тополмайди. Кимнинг қўлида хунари бўлиб, чет тилини билса, йўли очик, Сизларда шундай имконият бор. Ўзингизни қийнаб, кунт билан билим олинг, хунарга ўрнанинг. Қарорлар, саъй-ҳаракатлар қачон натижа беради? Мутахассис зўр бўлса. Инвесторлар ҳам кадрларнинг билим ва малакасига ишониб келади. Мамлакатимизнинг энг катта бойлиги — ёшлар, — деди Шавкат Мирзиёев.

Президентимиз Андижон туманидаги Саффа таги маҳалласида бўлиб, аҳоли турмуши билан яқиндан танишди.

Бу маҳаллада 3 минг 600 нафардан ортиқ аҳоли яшайди. Оилалар ердан унумли фойдаланишнинг ҳадисини олган. Кейинги йилларда “Хар бир оила — тадбиркор” дастури асосида паррандачилик, узумчилик ривожланимоқда, иссиқхоналар ташкил этилмоқда. Шунингдек, маҳалла ҳудудида тўқимачилик корхонаси, озиқ-овқат дўконлари ва устакхоналар бор.

Ўтган йили маҳалла биноси янгидан қурилиб, кўчалар таъмирланди, ишкомлар барпо этилди.

Аҳоли бандлигини таъминлаш, ёшларнинг бўш вақтини самарали ўтказиш бўйича қилинаётган ишлар бу маҳалла ҳаётида ҳам сезилмоқда. Буни маҳаллада ишсиз-

лик камлиги, ўтган йили бирорта ҳам жиноят бўлмаганида ҳам кўриш мумкин.

Давлатимиз раҳбари шу ерлик Диёр Мамадалиев хонадонидан меҳмон бўлди.

Маълумки, Андижон вилоятида аҳоли зич жойлашган. Уй-жойга талаб катта. Жумладан, Мамадалиевлар уйида ҳам беш оила яшаётганди. Шу боис хонадон ҳовлисида тажриба тариқасида йиғма уйлар қурилди. Улар камхарж, иссиқ-совуқ ва ёнгинга чидамли, қуриш ҳам осон.

Президент мезбонларни янги уйлар билан муборақбод этди. Бинонинг лойиҳаси, қурилиш материалларига эътибор қаратди.

— Уй инсоннинг энг асосий эҳтиёжларидан бири. Ҳам давлат, ҳам тадбиркорлар томонидан кўплаб тураржойлар қурилаётгани халқимиз манфаатини таъминлаяпти. Танлов имкониятини кенгайтириш учун, эҳтиёжмандлар учун бундай арзон уйлар ҳам керак, — деди Шавкат Мирзиёев.

Бундай уйларни кўпайтириш, улар учун зарур қурилиш материалларини маҳаллийлаштириш бўйича кўрсатмалар берилди.

Президент Шавкат Мирзиёев 2021 йил 17 июнь куни Андижон туманидаги адирликда Янги Андижон шаҳарчаси қурилишига пойдевор қўйган эди. Бугунги кунда кўп қаватли уйлар, мактаб ва боғчалар қад кўтармоқда.

1 февраль куни бу ерда қайта тикланувчи энергия манбаларини оммалаштириш ва аҳоли бандлигини таъминлаш чоралари бўйича йиғилиш ўтказилди.

Мамлакат иқтисодиёти ва аҳоли ўсиши билан электр истеъмоли ҳам кундан-кунга ошмоқда. Сўнгги беш йилда юртимизда хонадонлар 1 миллион 200 мингга кўпайди, корхоналар сони эса 260 мингга етган. Булар электр энергиясига бўлган талабни 35 фоизга оширди. Хусусан, Андижон, Фаргона ва Наманган вилоятларида электрга талаб 40 фоизга кўпайган.

— Бундай шароитда энг тўғри ечим қайта тикланувчи энергия манбаларини кўпайтириш, — деди Шавкат Мирзиёев.

Шу боис йиғилишда қуёш ва шамол станциялари лойиҳаларига эътибор қаратилди.

Буй йил Пол ва Фаргона туманларида 600 мегаваттли 2 та қуёш фотоэлектр станцияси қурилиши режалаштирилган. Андижонда 41 та, Наманганда 32 та ва Фаргонада 27 та микрогидроэлектр станция қуриш имконияти бор.

Давлатимиз раҳбари йирик кор-

хоналарда ҳам қайта тикланувчи энергия манбаларидан фойдаланиш, умуман, уларни электр билан ўзини ўзи таъминлашга ўтказиш кераклигини таъкидлади.

Ижтимоий объектларда қуёш энергиясидан фойдаланиш учун алоҳида компания ташкил этилади. Унга 200 миллион доллар маблағ берилади. Компания қуёш панеллари ва сув иситиш қурилмаларини ўзи ўрнатади ҳамда бюджет корхонасига “яшил” энергия сотади. Шунингдек, ижтимоий объектлардаги 3 мингга эскирган қозонларни замонавий ускунага алмаштириш зарурлиги қайд этилди.

Энергия ресурсларини иқтисод қилиш чоралари кўрсатиб ўтилди. Аҳолининг қуёш энергиясидан фойдаланиши учун жозибador тизим яратиш вазифаси қўйилди.

Йиғилиш кун тартибидagi иккинчи масала камбағалликни қисқартириш ва аҳоли бандлигини таъминлаш ҳақида бўлди.

Маълумки, бу борада вилоятларда зарур шароитлар яратилмоқда. Хусусан, 31 январь куни имзоланган Президент қарорига кўра оилавий тадбиркорлик учун имтиёзли кредитларга Андижон вилоятига 1,1 триллион сўм ажратилади.

Сўнгги икки йилда аҳолига деҳқончилик учун 8 минг гектар ҳосилдор экин ерлари берилган, 2023 йилда яна 10 минг гектар ер тарқатилади. Маҳаллаларда саноатни ривожлантириш учун 36 та микромарказ ташкил этилади.

Давлатимиз раҳбари ишбилармон ва меҳнатсевар одамлар юрти бўлган Андижонни ишсизликдан холи ҳудудга айлантириш мумкинлигини таъкидлади.

Дарҳақиқат, бу йил вилоятда 800 миллион долларлик 235 та инвестиция лойиҳаси якунланиб, 40 минг киши иш билан таъминланади. Аҳолига ажратиладиган 10 минг гектарда 75 мингта доимий ва 200 мингта мавсумий иш жойи очилади.

Ишсиз одамларни касб-хунарга ўқитиш, маҳаллаларда ижтимоий ва тадбиркорлик инфратузилмасини яхшилаш бўйича ҳам вазифалар белгиланди.

Туман ва шаҳар ҳокимлари аҳоли бандлигини ошириш режалари юзасидан ахборот берди.

Шу билан Президент Шавкат Мирзиёевнинг Андижон вилоятига ташрифи якунланди.

Зиёдулла ЖОНИБЕКОВ,
Икром АВВАЛБЕКОВ,
Ўза мухбирлари.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Матбуот хизмати сурати.

Муносабат

ТАРИХИ ВА МАДАНИЯТИ
УЗВИЙ БОҒЛИҚ

Ўзбек ва қирғиз халқлари азалдан яқин дўст, аҳил қўшни, стратегик ҳамкор сифатида бир-бирини қўллаб келган. Икки халқнинг тарихи ва маданияти ҳам бир-бири билан узвий боғлиқ.

Президентимизнинг Қирғиз Республикаси Президенти Садир Жапаровнинг таклифига биноан 26-27 январь кунлари ушбу мамлакатда давлат ташрифи икки томонлама алоқаларда муҳим бурилиш ясади.

Ташриф давомида Бишкек шаҳрида очик конструктив ва дўстона музокаралар бўлиб ўтди. Икки мамлакат Президентлари ва ҳукумат вакиллари иштирокида 20 дан ортиқ ҳужжатларни алмашиш маросими ўтказилди.

Шу ўринда “Ўзбекистон — Қирғизистон Давлат чегарасининг алоҳида участкалари тўғрисидаги шартноманинг ратификация

ёрлиқларини алмашиш тўғрисида баённома” хусусида батафсилроқ тўхталсак.

2022 йил ноябрь ойида икки давлат томонидан халқаро ҳуқуқ меъёри асосида ратификация қилинган Ўзбекистон Республикаси билан Қирғиз Республикаси ўртасида ўзбек — қирғиз давлат чегарасининг алоҳида участкалари тўғрисидаги шартнома 13 моддадан иборат бўлиб, мазкур ҳужжатда умумий чегаранинг қолган алмашиш маросими ўтказилди.

Шу ўринда “Ўзбекистон — Қирғизистон Давлат чегарасининг алоҳида участкалари тўғрисидаги шартноманинг ратификация

Ижтимоий ҳимоя

ПЕНСИЯ
ТАЪМИНОТИГА ДОИР
ЯНГИ НОРМАЛАР

Маълумки, Олий Мажлис Сенати қўмиталари томонидан мунтазам равишда қўллаб қонунларнинг ижро ҳолати, ҳуқуқни қўллаш амалиёти чуқур ўрганилиб, қонуности ҳужжатлари қабул қилиниши юзасидан мониторинг ўтказиб келинмоқда. Бундан кўзланган мақсад — қонун ижодкорлиги фаолияти сифатини тубдан ошириш, олиб борилаётган ислохотларнинг ҳуқуқий жиҳатдан таъминланишини такомиллаштириш, энг асосийси, оддий одамлар ҳаётини яхшилашдан иборат.

Тахлиллар айрим қонунларда аниқ механизмларнинг акс эттирилмагани, тўғридан-тўғри ишлайдиган нормаларнинг мавжуд эмаслиги туфайли соҳалар, асосан, қонуности ҳужжатлари билан тартибга солингани, шунингдек, айрим қонунлардаги нормаларнинг амалиётда турлича талқин қилинишига сабаб бўлаётгани ва бу уларни қайта кўриб чиқиш зарурлигини кўрсатди.

Айтиш лозимки, мониторинг жараёнида бевосита аҳолининг ижтимоий ҳаётини яхшилашга хизмат қилувчи қонунларга алоҳида эътибор қаратиб келинмоқда. “Фуқароларнинг давлат пенсия таъминоти тўғрисида”ги Қонун ҳам шулар жумласидан бўлиб, унинг ижро ҳолати, ҳуқуқни қўллаш амалиёти ҳамда бугунги кун талабларига жавоб бериши нуктаи назаридан ўтказилган мониторинглар жараёнида ушбу ҳужжатда қайта кўриб чиқилиши лозим бўлган бир қатор норма-
лар борлиги аён бўлди.

Олий Мажлис Қонунчилик палатасида

МАМЛАКАТ ТАРАҚҚИЁТИ
ҚОНУН УСТУВОРЛИГИ БИЛАН
КАФОЛАТЛАНАДИ

Хабар берилганидек, Олий Мажлис Қонунчилик палатасининг навбатдаги мажлисида мамлакатимиз ҳаёти ва халқ фаровонлигини таъминлашга қаратилган бир қатор қонун лойиҳалари муҳокама қилинди.

Шунингдек, “Ўзбекистон Республикасида коронавирус COVID-19 инфекциясига қарши шовилинч чораларини кўриш” лойиҳаси бўйича амалга оширилаётган ишлар натижадорлиги тўғрисидаги масала юзасидан юборилган Қонунчилик палатасининг парламент сўровига соғлиқни сақлаш вазирининг жавоби ҳам кўриб чиқилди.

Амалиёт асосидаги инновацион ёндашув

Мажлисида “Йўл ҳаракати тўғрисида”ги қонун лойиҳаси халқ вакилларининг муҳокама марказида бўлди.

Таъкидланганидек, таклиф этилаётган қонун лойиҳасида бир қатор янгилıklar кўзда ту-

тилган. Хусусан, ҳужжатдаги асосий ташунчалар замон талаблари, ҳуқуқни қўллаш амалиётидан келиб чиқиб қайта кўрилди ва тахир қилинди.

ПЕНСИЯ ТАЪМИНОТИГА ДОИР ЯНГИ НОРМАЛАР

Масалан, илгариги қонунчиликка мувофиқ, бokuвучисини йўқотганлик пенсияси қарамонидagi шахсларга улар 16 ёшга тўлгунга қадар ўқувчи бўлсалар, 18 ёшга тўлгунга қадар тўланиши белгиланганди. Бирок фуқаро 18 ёшга тўлганда кўпинча ўқув муассасасига ўқишга киради, шунда табиийки, у ўқиб билан банд бўлган даврда таъминотсиз қолиб кетар эди. Лекин бу борада ҳарбий хизматчилар, ички ишлар органлари ходимлари, судья ва прокуратура органлари ходимлари оила аъзоларига қонунчиликда айрим имтиёзлар кўзда тутилганини ҳам айтиш зарур.

Қолаверса, ногиронлиги болалиқдан бўлган болаларга 18 ёшгача қараган даврини иш стажига қўшиб ҳисоблаш билан боғлиқ ва яна бошқа кўплаб масалалар қонунда тўлиқ ўз ифодасини топмаган эди.

Мониторинг ва таҳлиллар жараёнида ана шу жиҳатларга алоҳида урғу берилди. Натижада сенаторлар тақлифлари асосида ишлаб чиқилган янги “Фуқароларнинг ва тадбиркорлик субъектларининг ҳуқуқлари кафолатлари янада кучайтирилиши муносабати билан Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида”ги Қонун қабул қилиниб, амалиётга татбиқ этилди.

Қонунда бokuвучисини йўқотганлик пенсияси тўловларини

марҳумнинг қарамонидagi фарзандларига, улар 18 ёшгача, агар умумий ўрта таълим муассасаси, академик лицей ва олий таълим муассасасида ўқиб бoлса 23 ёшга тўлгунга қадар тўлаш белгиланди, ногиронлиги болалиқдан бўлган болаларга 18 ёшгача қараган даврини иш стажига қўшиб ҳисоблаш ҳам белгиланганди.

Ўрганишлар давомида пандемия шароитида аҳолини ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш тизимини янада тақомиллаштириш лозимлиги ҳам маълум бўлди. Шу нуктаи назардан қонунда республика ҳудудида карантини ва инсон учун хавфли бўлган бошқа оқулни касалликлар тарқалиши таҳдиди мавжуд бўлган даврда пенсия олиш ҳуқуқи вужудга келган фуқаролар, ушбу тадбирлар (чекловлар) даврида ёки тугагандан сўнг бир ой ичида пенсия тайинлашни сўраб мурожаат этган тақдирда уларга пенсия уни олиш ҳуқуқи пайдо бўлган санадан тайинланиши билан боғлиқ норма мустаҳкамланди.

Ўз навбатида, ушбу ўзгартиш ва қўшимчалар етим болалар ҳуқуқ ҳамда эркинликларини таъминлаш, иқтисодий ҳимоясини кучайтириш, уларни давлат томонидан қўллаб-қувватлаш механизминини янада тақомиллаштириш, қарантин тадбирлари давомида фуқароларнинг пенсияга бўлган ҳақдорларини рўёбга чиқаришга хизмат қилиши билан муҳим аҳамиятга эгалигини таъкидлаш ўринлидир.

Олий Мажлис Сенати Ахборот хизмати.

МАМЛАКАТ ТАРАҚҚИЁТИ ҚОНУН УСТУВОРЛИГИ БИЛАН КАФОЛАТЛанади

Ўйлаётганимиздек, мамлакатимиздаги ҳар қандай ишнинг амалиётдаги ҳаётий ҳолати билан ҳамақадар яқинлашиши зарур. Шунинг учун ҳам мамлакатимиздаги ҳар қандай ишнинг амалиётдаги ҳаётий ҳолати билан ҳамақадар яқинлашиши зарур. Шунинг учун ҳам мамлакатимиздаги ҳар қандай ишнинг амалиётдаги ҳаётий ҳолати билан ҳамақадар яқинлашиши зарур.

Шу билан бирга, лойиҳада йўл ҳаракатини ташкил этишга қўйилган умумий талабларга, унинг самарадорлигини таъминлаш тадбирларига, асосий кўрсаткичларига ҳамда техник воситаларига ҳам аниқлик киритилган. Қолаверса, йўлларда транспорт воситалари ҳаракатини чеклаш ёки таъқиллаш, тўхтаб туриш жойларига қўйилган талаблар, пулли тўхтаб туриш жойларидан фойдаланганлик учун тўлов ундирилмайдиган шахслар белгиланди.

Депутатларнинг айтишича, ушбу қонун лойиҳаси ҳуқуқни қўллаш амалиётда пайдо бўлаётган тушунмовчиликларни бартараф этиш бораборида, йўл эгаларининг, йўл ҳаракати қатнашчиларининг ҳуқуқлари ва мажбуриятларини қонун билан мустаҳкамлашга хизмат қилади.

Мажлисида қонун лойиҳаси депутатлар томонидан қабул қилинди.

Ички ишлар органларига қандай ваколат берилмоқда?

“Наркологик касалликлар профилактикаси ва уларни даволаш тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикасини Қонунига ўзгартишлар ва қўшимча киритиш ҳақида”ги қонун лойиҳаси иккинчи ўқишда қўриб чиқилди.

Ҳужжат лойиҳаси билан наркологик касалликка қалинган шахсни мажбурий даволашга юбориш тўғрисидаги материалларни ички ишлар органларининг ташаббуси билан ҳам расмийлаштириш белгиланмоқда. Бу фуқаролар хавфсизлиги ҳамда соғлиғига таҳдид солаётган ёхуд жамоат тартибини, бошқа шахсларнинг ҳуқуқларини бузиш, психосоциал моддалар таъсиридан мастлик ҳолатида маъмурий ҳуқуқбузарликлар содир этиш ҳолатларининг барвақт олдини олишда ички ишлар органлари фаолиятининг самарадорлигини оширади.

Шунингдек, наркологик касалликка қалинган шахсни мажбурий даволашга юбориш тўғрисидаги материалларни тайёрлаш механизми очиб берилган.

Қизгин тортишув ва баҳс-мунозаралардан сўнг қонун лойиҳаси депутатлар томонидан учинчи ўқишда қабул қилинди.

Радиочастота спектридан биргаликда фойдаланилади

Мажлисида қўриб чиқилган навбатдаги ҳужжат — “Радиочастота спектри тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикасини Қонунига ўзгартишлар киритиш ҳақида”ги қонун лойиҳаси бўлди.

Таъкидланганидек, мамлакатимизда бориш қийин бўлган ва олис ҳудудларда мобил алоқа ҳамда интернет қамровини кенгайтириш, кўрсатилаётган алоқа хизматларининг сифатини оширишга қаратилган тизимли ишлар олиб бoрилатир.

Аммо радиочастота спектридан фойдаланувчиларнинг ўз радиочастота спектридан фойдаланиш ҳуқуқини бошқа шахсга беришига нисбатан

мавжуд таъқил радиочастота спектридан янада самарали фойдаланиш имкониятларини чекламоқда. Шунингдек, ахборот хавфсизлиги таъминланишини янада кучайтириш мақсадида ва юртимизда амалга оширилаётган маъмурий ишхотлардан келиб чиқиб “Радиочастота спектри тўғрисида”ги Қонунга тегишли ўзгартишлар киритиш зарур яти юзага келаяпти.

Қонун лойиҳаси билан “Радиочастота спектри тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикасини Қонунига радиочастота спектридан фойдаланувчиларга ўзларига бириктирилган радиочастота спектридан бошқа фойдаланувчилар билан биргаликда фойдаланиш ҳуқуқи берилиши ва ундан фойдаланиш тартиби белгиланишини, шунингдек, ахборот хавфсизлигини таъминлаш масалалари тартибга солинишини назарда тутувчи тегишли ўзгартишлар киритилмоқда.

Мажлисида қонун лойиҳаси депутатлар томонидан қабул қилинди.

Тадбиркорлик фаолияти учун янги имкониятлар

“Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига тадбиркорларнинг банк ҳисобварақларидаги пул маблағлари дахлсизлигини таъминлашга қаратилган қўшимча ва ўзгартишлар киритиш тўғрисида”ги қонун лойиҳаси ҳам муҳокамалар марказида бўлди.

Айтиш жоизки, Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексда давлат органларининг мансабдор шахсларига нисбатан ортиқча ундирилган ва тўланган пул маблағларини ўз вақ-

тида қайтармаслик учун жавобгарлик белгиланмаган.

Мазкур қонун лойиҳаси билан тадбиркорларнинг банкдаги ҳисобварақларидан пул маблағларини уларнинг розилигисиз қўчириш ёки олиб қўйиш ҳолатлари бўйича маъмурий ва жиноий жавобгарлик чораларини белгиллаш мақсадида Ўзбекистон Республикасининг Жиноят ва Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексларига ўзгартиш ва қўшимчалар киритилмоқда.

Депутатлар томонидан айтиб ўтилганидек, ушбу қонун лойиҳасининг қабул қилиниши тадбиркорлик субъектларининг қонуний манфаатлари ҳимоясининг ҳуқуқий чораларини кучайтиришга имкон яратлади.

Мажлисида қонун лойиҳаси депутатлар томонидан қабул қилинди.

Вазир жавобини депутатлар қандай баҳолади?

Мажлисида “Ўзбекистон Республикасида коронавирус COVID-19 инфекциясига қарши шoшлинч чораларни қўриш” лойиҳаси бўйича амалга оширилаётган ишлар натижадорлиги тўғрисидаги масала юзасидан юборилган Қонунчилик палатасининг парламент сўровига соғлиқни сақлаш вазирини А. Иноятовнинг жавоби қўриб чиқилди.

Парламент сўровига жавобда қайд

этилганидек, ўтган даврда мазкур лойиҳа доирасида кенг қамровли ишлар урдаланган. Хусусан, имзоланган шартнома ва лойиҳани амалга ошириш пури ҳаражатларини қўллаш учун жами 24 600 000 АҚШ доллари халқаро молия институтларидан жалб қилинган.

Шунингдек, Президентимизнинг 2022 йил 28 январдаги тегишли Фармонида асосан Лабораторияларни ташкил этиш бўйича лойиҳанинг техник-иқтисодий асосини яратиш ҳамда БМТнинг Лойиҳа хизматлари бошқармаси (UNOPS)ни лойиҳанинг техник-иқтисодий асосларини ишлаб чиқишга ва амалга оширишга жалб қилиш лозим. Ушбу ҳужжатга биноан лойиҳанинг техник-иқтисодий асосини ишлаб чиқиш 2022 йилнинг март ойига белгиланган.

Лойиҳанинг техник-иқтисодий ҳисоб-китобини ишлаб чиқиш ва амалга оширишини БМТнинг лойиҳа хизматлари бошқармасига топшириш ва ушбу тўзлима билан тегишли келишув имзоланишига Вазирлар Маҳкамасининг 2021 йил 24 сентябрдаги топшириғига кўра рухсат берилган.

Шу билан бирга, 2022 йилнинг 22 декабрда халқаро молия институтларининг лойиҳанинг техник-иқтисодий асосларини яратиш ва унинг амалдаги рўёби учун ЮНОПС ташкилотини жалб этиш бўйича ижобий ҳулосалари берилган ва 23 декабрда Санитария-эпидемиологик осойишталик ва жамоат саломатлиги хизмати (ҳозирги Санитария-эпидемиологик осойишталик ва жамоат саломатлиги қўмитаси) ҳамда ЮНОПС ўртасида умумий қиймати 10,75 млн. АҚШ доллариға тенг бўлган келишув шартномаси имзоланган.

Халқ вакиллари вазирлик томонидан парламент сўровига юборилган жавобни муҳокама қилиш чоғида ахборотни этироф этиш билан бирга, айрим саволларга батафсил жавоб берилганини айтишди.

Мажлисида парламент сўровига юборилган жавоб атрофида муҳокамалдан ўтказилиб, маълумот учун қабул қилинди.

«Халқ сўзи».

2 февраль — Халқаро сув-ботқоқ ҳудудларини муҳофаза қилиш куни

ҚУШЛАРНИ ҚЎНОЛҒАСИДАН МОСУВО ҚИЛМАЙЛИК

Халқимиз қадимдан қушларни тинчлик, осойишталик, эзулик тимсоли сифатида эъзозлайди. Болаларнинг қушлар тасвирланган ўйинчоқларида тортиб, табиатда ва ҳайвонот боғларида учрайдиган ёввойи ҳамда ҳонадонларда сақланадиган ҳонақилиштирилган қуш турлари ўзининг мафтуноклиги, гаройиб хатти-ҳаракати билан кишида табиатга нисбатан меҳр-муҳаббат туйғусини шакллантиради.

Маълумот ўрнида қайд этиш жоизки, Ўзбекистонда қушларнинг 460 дан ортиқ турлари учрайди. Уларнинг аксарияти республикамиз ҳудуди орқали баҳорги ва кузги миграциялар даврида қисқа муддатта учровчи турлардир. Бундай учиб ўтувчи турларнинг асосий қисми сув ҳавзалари ва уларнинг қирғоқ зоналарида қўним топадиган қушлар ҳисобланади.

Чегара билмайдиган ва бутун ҳаёти бир неча давлатларнинг ҳудудида кечадиган бундай мигрант турлар кенг тарқалиш ареалига эга бўлиб, бошқа турларга нисбатан кўпроқ хавф-хатарга дуч келади. Бундан ташқари, кейинги йилларда сув-ботқоқ ҳудудлари деградацияга учраши ҳисобига юз бераётган салбий ҳусусиятли ўзгаришлар ҳам ушбу қушлар учун қийинчилик яратмоқда.

Сир эмаски, ўтган асрнинг иккинчи ярмидан бошлаб инсониятнинг табиий муҳитга таъсир қўлани ортиши оқибатида нафақат қуруқлик, балки сув ҳавзалари экотизимлари ҳам жиддий ўзгаришларга дучор бўлди. Бундай салбий ҳолат мавсумий ҳусусиятга эга ёки йил-йилга қайтарилиб келувчи табиий ҳолатларнинг қирғоқ зоналарида янада аққол намoён бўла бошлади.

Вазиятнинг бундай кескин тус олиши 1963 йилда сув-ботқоқ ҳудудлари ҳақидаги конвенция ишлаб чиқишига замин ҳозирлади. Бунда сув-ботқоқ ҳудудлари, асосан, сувда сузувчи қушлар яшаш муҳити сифатида баҳоланган эди. Шу сабабдан, 1971 йилнинг 2 февралда Эроннинг Рамсар шаҳрида қабул қилинган ва 1975 йилда кучга кирган Рамсар конвенцияси “Халқаро аҳамиятга эга, асосан, сувда сузувчи қушларнинг яшаш жойлари ҳисобланган

сув-ботқоқ ҳудудлари тўғрисида”ги Конвенция деб юритила бошланди. 1997 йилдан буюн эса 2 февраль — Халқаро сув-ботқоқ ҳудудларини муҳофаза қилиш куни сифатида бутун дунёда ўзига хос сана сифатида қўйиб олинди. Мақсад эса сув-ботқоқ ҳудудларини муҳофаза қилишнинг муҳимлиги ва зарурлигига кенг жамоатчилик диққат-эътиборини тортишдан иборат.

Ўзбекистон ҳам ушбу Конвенция тарафдори бўлиб, бугунги кунда ушбу халқаро ҳужжат рўйхатиغا Тўдақўл, Куйимозор, Денгизқўл ва Айдар-Арнасой қўллар тизими киритилган. Шунингдек, Судочье ва Жалтирбас қўлларини мазкур рўйхатга киритиш бўйича халқаро шартномалар талаблари, иқтисодий ва ҳуқуқий оқибатларини ҳисобга олган ҳолда тайёрланган ҳужжатлар Конвенция котибиятига тақдим этилган.

Юртимизда сув-ботқоқ ҳудудлари қарийб бир миллион гектарни ташкил қилиб, 500 дан ортиқ қўллар мавжуд. Ушбу ҳудудлар сув-ботқоқ шароитига мослашган ўсимлик ва ҳайвонот дунёсига бой. Мамлакатимиз ҳудуди орқали кўнчи юрвчи қушларнинг кўплаб турлари учун сув-ботқоқ ҳудудлари қулай

латлари учун умумий муаммоларни ҳал этиш, турли эҳтимолий низоларнинг олдини олишда ўзига хос намуна бўлиб хизмат қилиши табиий.

Тўғртинчидан, бу Ўзбекистон ва Қирғизистон ўртасида савдо-иқтисодий ҳамкорлик ривожланишига, бир неча йўналишларда

ўзаро ишонч ва мулоқотларнинг кучайишига олиб келади.

Бешинчидан, давлат чегарасининг алоҳида участкалари тўғрисидаги шартнома давлат чегара чизигида демаркация ишларини бошлаш учун ҳуқуқий асос бўлади. Ва асосийки, бу Ўзбекистоннинг Марказий Осиёда, халқаро майдонда нуфузи янада ошишига хизмат қилади ва минтақанинг барқарор ривожланиши учун янги шарт-шарoит яратлади.

Ташрифнинг яна бир муҳим жиҳати шундаки, ўнинг доирасида савдо ва саноат кооперациясини кенгайтириш ҳамкорлигининг энг муҳим устувор йўналиши этиб белгиланди. Икки мамлакат ҳукуматлари олдига импортнинг ўрнини фoал тўлдириш ва савдо

марказларини ташкил этиш орқали товар айирбошлашни икки миллиард долларга етказиш вазифаси қўйилди. Буларнинг ҳаммаси мамлакатларимиз ўртасида кўп қиррали ва ўзаро манфаатли ҳамкорлиқни ривожлантиришга хизмат қилиши шубҳасиз. Умуман, давлатимиз раҳбарининг ушбу давлат ташрифи якунлари Ўзбекистон — Қирғизистон стратегик муносабатларини янада чуқурлаштиришга хизмат қилиши бораборида, кўп қиррали алоқаларни ривожлантиришга туртки беради, дейишга барча асослар етарли.

Нуриддин СУЛТОНОВ, Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати.

Фикр

МУЛК ҲУҚУҚИ ДАХЛСИЗЛИГИ ҲИМОЯСИ КУЧАЙТИРИЛАДИ

Олий Мажлис Қонунчилик палатасининг навбатдаги мажлисида “Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига тадбиркорларнинг банк ҳисобварақларидаги пул маблағлари дахлсизлигини таъминлашга қаратилган қўшимча ва ўзгартишлар киритиш тўғрисида”ги қонун лойиҳаси моддама-модда қўриб чиқилди ва қабул қилинди.

Ҳўш, ушбу ҳужжат лойиҳаси билан қандай янгиликлар кўзда тутиляпти?

Айтиш жоизки, “Тадбиркорлик фаолияти эркинлигининг кафолатлари тўғрисида”ги қонунда тадбиркорлар ўз пул маблағларини мустақил равишда тасарруф этишлари кафолатланган бўлсада, амалиётда тадбиркорлик субъектларининг банк ҳисоб рақамларидан қонун ҳужжатларида белгиланмаган тартибда пул маблағларини ечиш, қўчириш ёки олиб қўйиш ҳолатлари учрамоқда. Ушбу ноконуний ечилган пул маблағлари суд ёки уларнинг оқори органлари томонидан аниқланган тақдирда уларга нисбатан ҳеч қандай жавобгарлик чоралари қўлланилмасдан қолиняпти.

Аниқроқ айтганда, миллий қонунчилигимизда давлат органларининг мансабдор шахсларига нисбатан ортиқча ундирилган ва тўланган пул маблағларини ўз вақтида қайтармаслиги учун жавобгарлик белгиланмаган. Масалан, 2021-2022 йилларда оқоридида ҳолатлардан нoроз бўлиб Бизнес-омбудсман девонига 840 та мурожаат келиб тушган.

Мазкур қонун лойиҳаси билан Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекс ва Жиноят кодексига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш кўзда тутиляпти. Жумладан, жисмоний ва юридик шахсларнинг банк ҳисобварақидagi пул маблағларини уларнинг розилигисиз қонунга хилоф равишда ўтказиш ёки олиб қўйиш мансабдор шахслар ва хизматчиларга базавий ҳисоблаш миқдорининг йигирма бараваридан қирқ бараваригача даражада жарима солишга сабаб бўлади.

Шундай ҳаракатлар маъмурий жазо қўлланилгандан кейин содир этилган бўлса, мансабдор шахслар ва хизматчиларга базавий ҳисоблаш миқдорининг икки юз бараваридан уч юз бараваригача даражада жарима ёки уч йилгача муайян ҳуққдан маҳрум қилиш ёхуд уч юз соатдан уч юз олтмиш соатгача мажбурий жамоат ишлари ёки уч йилгача ахлоқ тўзатиш ишлари ва уч йилгача озоқликдан маҳрум қилиш белгиланмоқда.

Шу нуктаи назардан айтганда, ушбу ҳужжат тадбиркорлар фаолиятининг жадал ривожланиши, хусусий мулкнинг ҳар томонлама муҳофазаси ва ишбилармонлик муҳитини сифат жиҳатдан яхшилаш, тадбиркорлик субъектларининг мулк ҳуқуқи дахлсизлиги ҳуқуқий таъминланишига хизмат қилади.

Сардор ФЎЁСОВ, Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати.

Семинар

ГЕНДЕР ТЕНГЛИККА ОИД АУДИТ ЎТКАЗИШ

Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерациясига топширилди

Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси томонидан гендерга оид аудитни ўтказувчи мутахассислар учун амалий ўқув семинари ўтказилди.

Бир вақтнинг ўзида оффлайн ва онлайн форматда ташкил этилган мазкур тадбирда марказий студиядан Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенати аъзолари, Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерациясига мутасаддилари, вазирлик, идора ҳамда ташкилотларнинг масъул ходимлари, гендерга оид аудитни ўтказувчи мутахассислар, нодавлат нотижорат ташкилотлар вакиллари, ҳудудий студиялардан эса касаба уюшмаларининг меҳнат инспекторлари, гендер масалалари бўйича тренерлар, вазирлик ва идораларнинг ҳудудий тузилмалари масъул ходимлари қатнашди.

Қайд этилганидек, “Хотин-қизлар ва эркеклар учун тенг ҳуқуқ ҳамда имкониятлар кафолатлари тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига қўшимча ва ўзгаришлар киритиш тўғрисида”ги Қонунга мувофиқ, Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси томонидан давлат органлари ва ташкилотларида жамоатчилик назорати доирасида гендерга оид аудит ўтказилиши белгиланди.

Бунда жаҳон тажрибаси ҳамда охириги йилларда Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерациясига жамоатчилик назоратини амалга ошириш борасида тўлганган бой тажрибанинг инобатга олинганини алоҳида таъкидлаш зарур.

— Шу ўринда гендерга оид аудит тўғрисида тушунтириш бериб ўтсак, — дейди Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерациясига Матбуот хизмати раҳбари Муҳаббат Урмонбекова. — Гендерга оид аудит — давлат органлари ва ташкилотлари фаолиятида, шу жумладан, кадрлар сиёсатини олиб боришда хотин-қизлар ва эркеклар учун тенг ҳуқуқ ҳамда имкониятлар кафолатлари тўғрисидаги қонунчилик талабларига риоя этилиши ҳолатини, шунингдек, гендерга доир комплекс ёндашуви ўрганиш ва баҳолашдир.

Гендер тенгликка оид аудитнинг асосий вазифалари қаторига, давлат органлари ва ташкилотларида хотин-қизлар ва эркеклар сони нисбатини, шунингдек, давлат органлари ва ташкилотлари ўз фаолиятини гендерга доир комплекс ёндашув асосида ташкил этганлиги ҳолатини ўрганиш, хотин-қизлар ва эркеклар учун тенг ҳуқуқ ҳамда имкониятларини таъминлаш соҳасидаги қонунчиликнинг ижро ҳолатини баҳолаш ҳамда тақлифлар ишлаб чиқиш масалалари қиради.

Семинарда қайд этилганидек, гендер тенгликни таъминлаш масаласи бутун дунёда долзарб ҳисобланади. Чунки гендер тенглика эришди ҳамият ҳаётининг барча жабҳасида барқарор тараққиётга эришишнинг асосий омилларидан биридир.

Юртимизда охириги йилларда гендер тенгликни таъминлаш борасида, хотин-қизлар ижтимоий-сиёсий фаоллигини юксалтириш, давлат бошқарувидаги иштирокини кенгайтириш бўйича муҳим қадамлар қўйилди. Бу борадаги ишлар Халқро меҳнат ташкилоти томонидан ҳам эътироф этилди. Мамлакатимизда ушбу йўналишларда қабул қилинган қонунлар бу борадаги ишларни янги босқичга кўтарди.

Тадбирда “Хотин-қизлар ва эркеклар учун тенг ҳуқуқ ҳамда имкониятлар кафолатлари тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига қўшимча ва ўзгаришлар киритиш ҳақида”ги Қонуннинг мазмун-моҳияти ҳақида сўзлаб берилди, гендер тенгликни таъминлаш масалаларида эришилган натижалар ва бу борадаги устувор вазифалар муҳокама этилди.

Яқунда гендерга оид аудитни амалга ошириш тартиби ва мезонлари бўйича махсус услубий ишлаб чиқиш бўйича фикр-мулоҳазалар алмашилди, тегишли вазифалар белгилаб олинди.

Раҳим ШЕРҚУЛОВ («Халқ сўзи»).

СОҒЛОМ ХАЛҚ — ҲАР БИР ДАВЛАТНИНГ МУҲИМ БОЙЛИГИ

Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти (ЖССТ) маълумотларига кўра, дунёда йилга 10 миллион киши туберкулёз хасталигига чалинади. Улардан 1,7 миллиони касаллик оқибатида ҳаётдан эрта кўз юмади.

Маълумки, туберкулёз 99 фоиз ҳолатда ҳаво-томчи йўли орқали юқади ва асосан, ўпкани зарарлайди. Хасталик кўзгатувчиси сил таёқчалари ҳисобланиб, улар ҳар қандай шароитга чидамли. Яъни иссиқда ҳам, совуқда ҳам кўпая олиш хусусиятини йўқотмайди.

Қарор ва ижро

Жаҳон миқёсида бу касалликнинг олдини олиш, уни барвақт аниқлаш ва даволашнинг замонавий усулларини татбиқ этишга жиддий эътибор қаратиляпти. Юртимизда ҳам бу борада салмоқли ишлар амалга ошириляпти. Ўзбекистон ЖССТнинг Европа минтақавий бюросига аъзо мамлакат сифатида 53 давлат орасида силга қарши курашиш дастурининг бажарилиш натижалари бўйича 2-ўринни эгаллаб тургани ҳам бу масалага давлат даражасида эътибор қаратилаётганининг далилидир.

Авваллари юртимизда туберкулёзни аниқлаш учун 3-4 ойлаб вақт талаб этиларди. Ҳозирги кунда эса бу касалликка ген-молекуляр усули орқали бор-йўғи 70 дақиқа ичида аниқ ташхис қўйилляпти. Илгор операция усуллари жорий этилиши, самарали дори-дармонлар қўлланилиши натижасида беморларнинг касалликдан соғайиш муддати ҳам 2 йилдан 9 ойга қисқарди. Ҳозир олимларимиз халқро мутахассислар билан ҳамкорликда даволаниш курсини 6 ойгача қисқартириш ва самарали муолажа усуллари устида илмий изланишлар олиб борапти.

Тиббиётимиздаги бундай муҳим ютуқлар тўғрйли юртимизда сил билан касаллишни кўрсаткичи 2,5 баробарга, ўлим кўрсаткичи 6-8 баробарга қисқарди. Ўз навбатида, даволаш самарадорлиги 91,2 фоизга етказилди. Дунёда ушбу кўрсаткиш 85 фоиз эканини инобатга олсак, натижа кўлами янада яққолроқ кўзга ташланади.

Мамлакатимизда силга қарши кураш тадбирлари қонунлар, Президент қарор ва фармонлари, ҳукумат қарорлари, соғлиқни сақлаш тизимидаги миллий дастурлар асосида олиб боришмоқда.

Давлатимиз раҳбарининг шу йил 20 январдаги “2023 — 2026 йилларда фтизиатрия ва пульмонология хизматини янада ривожлантиришга қаратилган чора-тадбирлар тўғрисида”ги қарори ушбу хатарли касалликлар сонини камайтириш, олдини олиш ва вақтида ташхис қўйиш, соҳадаги тиббий хизмат кўрсатиш ишини янада такомиллаштиришда муҳим ўрин тутди. Қарор билан Республика ихтисослаштирилган фтизиатрия ва пульмонология илмий-амалий тиббиёт маркази фтизиатрия ва пульмонология касалликларини профилактика қилиш, ташхислаш, даволаш ҳамда мазкур соҳаларни юқори малакали мутахассислар билан таъминлаш бўйича республикада бosh муассаса сифатида белгиланди. Қолаверса, қарорга биноан, туман (шаҳар) кўп тармоқли марказий

поликлиникалар таркибидаги фтизиатрия бўлимлари ва хоналари негизда фтизиопульмонология бўлимлари ташкил этилади. Вилеят кўп тармоқли тиббиёт марказларидаги бош пульмонолог штатлари ҳудуддаги фтизиатрия ва пульмонология марказларига ўтказилади. Тўғғи уйқу сифати ва нафас олиш функцияси бузилишларини ташхислаш ва даволаш мақсадида “Уйқу апноэ” марказлари ташкил қилинади.

2023 йилдан ҳар йили латент туберкулёз инфекциясига скрининг текширувлари сони 1 миллион нафаргача етказилади. Шунингдек, беморларни даволаш ва дори воситалари билан таъминлаш, туберкулёз микробактериясини бир вақтнинг ўзида 1 ва 2-қатор туберкулёзга қарши дори воситаларига резистентлиқни аниқлайдиган тезкор ген-молекуляр ташхислаш миқдори изчил кенгайтирилади.

Туберкулёз билан касалланишга мойиллиги бўлган хавф гуруҳига мансуб шахслар рўйхати тузилади. Фтизиатрия касалликларининг ягона электрон реестри ишлаб чиқилади. Энг муҳими, ҳужжат асосида шу йилдан бошлаб ҳар йили ўпка касалликларининг олдини олиш чора-тадбирлари амалга оширилади. Туберкулёз билан касаллиш хавф гуруҳига мансуб шахслар — Усмирлар ва катталар рентгенологик текширув, болалар иммунологик текширувдан ўтказилади. Шунингдек, жазони ижро этиш муассасаларида сақланаётган маҳкумлар билан бевосита алоқада бўлган ИМВ ходимлари латент туберкулёз инфекциясини эрта аниқлаш мақсадида тегишли скрининг текширувлардан ўтказилади.

Бундан ташқари, кўп тармоқли марказий поликлиникалар қошида “Астма ва сурункали обструктив ўпка касалликлари мактаби”, ҳудудий фтизиатрия ва пульмонология марказлари ҳузурида мавжуд шифо ўринлари ва штат бирикмалари доирасида масофавий ўқитиш ва мониторинг қилиш инновацион марказлари ташкил этилади. “Ўпка саломатлиги” мобил бригадаси доирасида олис, чекка, экологик жиҳатдан ноқулай ҳудудларда яшовчи аҳолига бепул тиббий кўрик доирасида скрининг тадбирлари ўтказилади. Ўзбекистонда туберкулёз касаллигини даволаш мактабини яратишга қўшган улкан ҳиссасини инобатга олган ҳолда Республика ихтисослаштирилган фтизиатрия ва пульмонология илмий-амалий тиббиёт марказида академик Шокир Алимов номи тикланади. Унинг номидаги илмий мактаб,

марказ таркибида Миллий референс лабораторияси ташкил этилади.

Дарҳақиқат, аҳолининг ижтимоий ҳимояси ҳар доимгидек давлатимиз эътиборида. Хусусан, марказга, ҳудудлардаги фтизиатрия ва пульмонология марказларига ҳамда катталар учун мўлжалланган шифохоналарга Соғлиқни сақлаш вазирлиги билан келишилган ҳолда давлат томонидан кафолатланган бепул тиббий хизматлар ва дори воситалари пакетига киритилмаган тиббий хизматлар пулли асосда кўрсатилиши белгилангани фикримизнинг яққол исботидир. Қарорнинг яна бир муҳим жиҳати, танлов асосида саралаб олинган 40 нафаргача фтизиатр ва пульмонологлар 2023 — 2026 йилларда хорижий тиббиёт марказларида малака оширишга юборилади.

Таъкидлаш жоизки, ҳар қандай ислохотни амалга оширишдан олдин, албатта, тизимдаги муаммолар ўрганилади. Уни ҳал этиш бўйича изчил режалар тузилади, халқро тажриба натижаларига таяниб, маҳаллий тизимга мослашган дастурлар ишлаб чиқилади. Бу борадаги муаммоларни ҳал қилиш, аҳолига фтизиатрия, пульмонология йўналишлари бўйича кўрсатиладиган ихтисослаштирилган тиббий хизматни янада такомиллаштириш ҳамда юртимизда барқарор санитария эпидемиологик ҳолатни таъминлаш борасидаги тадбирларни кучайтириш, тизимдаги муассасаларнинг ресурс салоҳиятини мустаҳкамлаш мақсадида Президентимизнинг 2019 йил 13 февралдаги “Ихтисослаштирилган фтизиатрия ва пульмонология ёрдами кўрсатиш тизимини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарори қабул қилинган эди.

Ана шу қарорда белгиланган вазифалар ижросини таъминлаш мақсадида Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳар силга қарши кураш диспансерлари қошида фтизиатрия ва пульмонология марказлари ташкил этилди. Республика илмий маркази базасида ва барча

ҳудудда телемедицина усулида масофадан туриб инновацион ўқитиш ва мониторинг олиб бориш марказлари фаолияти йўлга қўйилди. Зеро, телемедицинанинг афзаллиги коронавирус пандемияси даврида билинди. Бу усул келажада медицина асосларидан бири бўлиб қолади.

Юртимизда аниқланган барча сил ва силнинг резистент тури билан касалланган беморлар универсал даволаниш усули билан тўла қамраб олинмоқда. Силга қарши кураш тизимида фаолият кўрсатаётган мултидисциплинар гуруҳлар томонидан беморларни руҳий ижтимоий қўллаш тизими ташкил этилиши натижасида даволаниш вақтидан олдин тугатиш жараёни икки маротаба қисқарди. Шунингдек, фтизиатрия тизимининг силга қарши дори воситаларини мақсадли ишлатиш бўйича менежмент асослари амалиётга тўла татбиқ этилиши бу борадаги ишларни янги босқичга кўтарди.

Айни пайтда беморларга индивидуал, касалликнинг илк давридан бошлаб амбулатор ҳамда видеоназорат ёрдамида даволаш усуллари, қисқартирилган 6 ва 9 ойлик муолажа курслари, ўпка ва ўпкадан ташқари сил касаллигини даволашда жарроҳлик амалиёти қўлланилмоқда. Кўп тармоқли халқро текширувларнинг “TB Practical” лойиҳаси бўйича силнинг резистент тури ва унинг оғир шакллари билан касалланган беморларни даволаш мақсадида силга қарши янги, замонавий дори воситалари синовдан ўтказилляпти.

Республика ихтисослаштирилган фтизиатрия ва пульмонология илмий-амалий тиббиёт маркази ташаббуси билан хорижлик инвесторлар ҳамкорлигида инфекция нозорат воситалари ва небулайзерларни юртимизда ишлаб чиқариш йўлга қўйилди. Республика, вилоят ва шаҳарлар миқёсида фтизиатрия тизимидаги муассасалар ва 9 та тумандаги бирламчи даволаш муассасаларида замонавий тезкор молекуляр генетик ташхислаш усули амалиётга татбиқ этилди. Мамлакатимизда сил

касаллигини эрта аниқлаш ва мақсадли даволаш учун фаолият кўрсатиб турган тиббий диагностика ускуналарига қўшимча равишда халқро ташкилотлар томонидан 10 та GXpert, 3 та HAIN ва 6 MGIT диагностика жиҳозлари келтирилди.

Самарқанд давлат тиббиёт университетининг Фтизиатрия кафедраси Фтизиатрия ва пульмонология кафедраси деб ўзгартрилди ва етук пульмонолог мутахассислар билан таъминланди. Кафедрда илмий-педагогик кадрларни тайёрлашга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Бугунги кунда кафедрада икки нафар наф номзоди, бир нафар доцент ва ёш илмий-педагог кадрлар фаолият кўрсатмоқда. Ҳудудлардаги тиббиёт ўқув муассасаларининг магистратура мутахассислигига Давлат бюджети асосида пульмонология ва фтизиатрия йўналишлари бўйича белгиланган норматив ҳужжатлар асосида номзодлар қабул қилиниши, замон талабларига қабул берадиган мутахассислар тайёрлаш ва малакасини ошириш борасидаги ишларга яна бир мисолдир.

Сил ва унинг резистент турлари ҳамда ўпканинг нспецифик касалликлари билан оғриган беморларга кўрсатиладиган ихтисослаштирилган тиббий хизмат даражасини ошириш, ушбу касалликларнинг олдини олиш, эрта аниқлаш ва даволаш каби тадбирларнинг замонавий усулларини амалиётга татбиқ этиш мақсадида илмий марказ мутахассислари томонидан халқро грантлар доирасида илмий изланишлар олиб боришмоқда.

Мамлакатимизда ЖССТ томонидан тавсия этилган “Туберкулёзга барҳам бериш” стратегиясига кўра миллий дастур ишлаб чиқилган. Бу ўз самарасини бермоқда. Ушбу стратегияни амалга ошириш натижасида туберкулёзга чалинган беморлар стандарт диагностика ва клиник хизматлардан фойдаланиш имкониятига эга бўлиб, халқро стандартларга жавоб берадиган тиббий муолажалар олмақда.

Фтизиатрия муассасаларида туберкулёзга қарши дори воситаларига чидамли турларни ташхислашни такомиллаштириш мақсадида 50 дан ортққ ўта замонавий ген-молекуляр диагностика аппарати ўрнатилди. Узлуксиз ва кенг қамровли даволаш учун бу касалликка чалинган беморларга юқори сифатли даволаш курси учун дорилар бепул берилди. Дориларга чидамли туберкулёзга чалинган беморларни даволаш учун замонавий қисқа курслар жорий этилмоқда ва янги дорилар қўлланилмоқда.

Мамлакатимизда аҳоли саломатлигига қаратилган юксак эътибор соҳада олиб борилаётган ишлар мисолида ҳам кўзга яққол ташланади. Зеро, соғлом халқ ҳар бир давлатнинг муҳим бойлиги саналади.

Жасур РИЗАЕВ, Самарқанд давлат тиббиёт университети ректори, тиббиёт фанлари доктори, профессор.

МАРГИЛОН АТЛАСИ ВА АДРАСИ, ҚЎҚОН ПИЧОҚЛАРИ ГЕОГРАФИК КЎРСАТКИЧ СИФАТИДА РЎЙХАТГА ОЛИНИ

“Географик кўрсаткич” атамаси маълум бир ҳудудда пайдо бўлган ва келиб чиқиш жойи билан боғлиқ хусусиятларга эга маҳсулотларга нисбатан қўлланиладиган белги.

Жараён

Мамлакатимизда кейинги йилларда номоддий бойликларни асрашда ҳуқуқий муносабатлар замонавий мезонлар асосида ривожланиб бораётгани бу борадаги ишларни сифат жиҳатдан янги босқичга олиб чиқмоқда. Ўзбекистон Республикасининг “Географик кўрсаткичлар тўғрисида”ги Қонуни бун-

да муҳим асос бўлиб хизмат қилаётир. Фарғона вилоят адлия бошқармаси кўмаги билан мамлакатимизда биринчилардан бўлиб Марғилон атласи ва адреси, Қўқон пичоқлари географик кўрсаткич сифатида рўйхатдан ўтказилди. Бу амалиёт мамлакатимизда илк бор қўлланилгани билан эътиборга лойиқ.

— Айни пайтда фарғоналик тадбиркор ва хунармандлар ўртасида Ўзбекистон Республикаси “Географик кўрсаткичлар тўғрисида”ги Қонуннинг мазмун-моҳиятини кенг тарғиб этишга алоҳида эътибор қаратилмоқда, — дейди Фарғона вилояти адлия бошқармасининг жамоатчилик билан алоқалар бўйича етакчи маслаҳатчиси Элёржон Эҳсонов. — Марғилон атласи ва адреси, Қўқон пичоқлари географик кўрсаткич сифатида рўйхатга олингани эндиликда ушбу маҳсулотларни нафақат ички бозор, балки хорижга экспорт қилишда унинг сифати ҳамда сотув барқарорлигини таъминлайди. Рўйхатдан ўтган номлардан рухсатсиз фойдаланаётган ёки контрафакт (қалбаки) маҳсулотлар ишлаб чиқарганларга қарши чоралар қўриш имконини беради.

Умуман олганда, рўйхатдан ўтганлик рақобатда ва ишлаб чиқаришда устунлик бериб, экспорт имкониятларини яхшилайдиган ҳамда брендни мустаҳкамлашга хизмат қилади. Агар ушбу маҳсулотлар рўйхатдан ўтмаса, давлат ҳимоясида бўлмайди ва унинг контрафакт нусхаларига қарши амалий курашилмайди.

Таъкидлаш жоизки, интеллектуал мулк соҳасини қўллаб-қувватлаш амалиёти дунёнинг ривожланган мамлакатларида кенг ривожланган. Мисол учун, Туркияда 1995 йилдан бошлаб географик кўрсаткичларни қонунан рўйхатга олиш ва тадбиркорларга гувоҳнома бериш тартиби жорий этилди. Натижада бугунги кунгача Туркияда мингдан ортққ географик кўрсаткичлар рўйхатдан ўтказилишига эришилган.

Ботир МАДИЁРОВ («Халқ сўзи»).

БУХОРОДА 264 ТА ИНДИВИДУАЛ ИССИҚЛИК ПУНКТИ ЎРНАТИЛАДИ

Бухоро шаҳридаги 200 дан ортққ кўп қаватли уй ҳамда кўплаб ижтимоий соҳа иншоотларининг иссиқлик таъминотида масъул “Бухороэнергомарказ” акциядорлик жамиятида йирик лойиҳани рўёбга чиқариш ишларига киришилди.

Инфратузилма

Бу ўринда гап марказлаштирилган иссиқлик таъминоти тизимини реконструкция қилиш ва хизмат кўрсатиш сифатини янги босқичга кўтариш ҳақида бормоқда. Уч босқичдан иборат лойиҳага кўра, истеъмолчилар учун жами

264 та индивидуал иссиқлик пункти ўрнатилади. Айни дамда бу пунктларнинг салмоқли қисми буюртмачи иштиёрига етиб келди ва кейинги босқич ишлари ҳам бошлаб юборилди. Режага мувофиқ, 5,5 километр узунликдаги магистраль

кувурлар замонавийсига алмаштирилляпти. Учинчи босқичда эса асосий қозонхонада модернизация ишларини бажариш кўзда тутилган. Шу мақсадда хориждан зарур насос, қозон ва иссиқлик агрегатларининг муҳим элементи саналган экономиятерлар олиб келинди. Замонавий сув иситиш қозонлари иссиқлик энергияси ишлаб чиқариш қувватининг юқорилиги, автоматик тарзда бошқарилиши билан ажралай туради. Улар амалда ишлатилаётган қозонларга нисба-

тан табиий газ ва дизель ёқилғисини кам сарфлайди. Натижада газ ва ёқилғини 15 — 25 фоизгача тежаб қолиш мумкин бўлади. Фақат буғина эмас, атмосферага чиқариб юборилаётган зарарли кимёвий моддалар миқдори кескин камаяди. Яна бир қулайлиги шундаки, кўп қаватли уйларда умумий иссиқлик энергияси ҳисоблагичлари ўрнатилади. Бу истеъмолчи ва хизмат кўрсатувчи ўртасида юзага келиши мумкин бўлган тушунмовчиликларга барҳам беради.

Истам ИБРОХИМОВ («Халқ сўзи»).

ЁШЛАР МАКТАБДАН ОҚ КАСБГА ЎРГАТИЛАДИ

Хабарингиз бор, шу йилнинг 20 январь куни мактабларда хорижий тиллар ва касб ўргатиш тизимини ривожлантириш масалалари бўйича давлатимиз раҳбари бошчилигида кенгайтирилган йиғилиш бўлиб ўтди.

Таълим

Унда бугунги кунда мактаблардаги таълим-тарбия ҳали сифат даражасига чиқмагани, битирувчиларининг 50 фоизи меҳнат бозорига ҳеч қандай касбга эга бўлмадани қилиб келгани танқид қилинди ва ўқувчи-ёшларни қамда икита хорижий тил ҳамда битта касб-ҳунарга ўргатиш тизимини йўлга қўйиш юзасидан устувор вазифалар белгиланди.

Сирдарё вилоятининг Гулистон шаҳридаги 16-умумтаълим мактабида ташкил этилган тадбир айни шу масалага бағишланди.

Сирдарё вилояти ҳокими вазиасини бажарувчи Акмалжон Маҳмудалиев иштирокида видеоконференция шаклида ўтган тадбирда вилоятнинг 44 та ҳудуди секторлар раҳбарлари, ота-оналар ва таълим тизими ходимлари қатнашди.

Тадбирда ўқувчи-ёшларни хорижий тилларни мукамал ўрганишга рағбатлантиришда, ҳар томонлама қўллаб-қувватлашда, шунингдек, намунали тарбия топишида

оиланинг, ота-оналарнинг ўрни муҳим экани уруғ берилди. Зотан, Президентимиз таъкидлаганидек, мактабдан касб ва тилни билиб чиққан бола жамиятимизнинг катта ютуғи, билмагани муаммодир.

Иштирокчиларга Гулистон шаҳридаги 16-умумтаълим мактабида ахборот технологиялари соҳасида ўз иқтидорини намойён этаётган ёш дастурчилар ва касбий таълим хоналари фаолияти таништирилди. Шунингдек, мутахассисларнинг йиғилиш мавзусига оид маърузалари, тақдиротлари ҳамда ота-оналарнинг тақлифлари тингланди.

Ҳозирда Сирдарё вилоятида 314 та умумтаълим мактаби мавжуд бўлиб, уларда 912 нафар чет тили ўқитувчиси фаолият кўрсатмоқда. Касбий таълим йўналишида ўқувчиларга 64 турдаги ҳунар ўргатилаётир.

Аҳмадали ШЕРНАЗАРОВ («Халқ сўзи»).

Нуктаи назар

ФАОЛ ФУҚАРОЛИК ПОЗИЦИЯСИ – ЖАМИЯТ РИВОЖИ АСОСИ

Бугун давр шиддат билан ривожланиб бораётир, янги-янги ижтимоий муносабатлар ва алоқалар инсонларнинг турмуш тарзига ўз таъсирини кўрсатмоқда. Жамият тараққиёти учун бурч ва мажбуриятлари бажарибгина қолмасдан, фаол фуқаролик позициясида туриш талаб қилинмоқда. Ривожланган давлатлар таърибасидан кўриш мумкинки, ҳуқуқ ва манфаатларини тўлиқ тушуниб етган, бошқа шахсларнинг ҳуқуқ ва эркинликларига дахл қилмаган ҳолда ўз мақсад-муддаоларини жамият манфаатлари билан уйғунлаштириш олган, кечаётган ўзгаришларга бефарқ бўлмаган фаол фуқаролар шаклланиган жамиятни фуқаролик жамияти сифатида кўриш мумкин.

Ҳўш, буни қандай тушуниш лозим? Кимни “фаол фуқаро” деб тан олиш мумкин?

Биз кўпинча “фаол фуқаро” деганда, уни бирёқлама тушуна-миз. Бир қарашда ўз тирикчилиги дардида тинмай ҳаракат қилаётган, ўзини “ўтга, чўққа урганлар”ни фаол инсонлар сифатида тан оламиз. Бироқ масалага бу каби ёндашув “фаол инсон” феноменини саёз тушунишга олиб келади. Аслида фаол фуқаро фақат ўзининг шахсий манфаатлари йўлида ҳаракат қилган инсон эмас, айти пайтда, ўз мақсад-муддаоларини жамият ва давлат манфаатлари билан уйғунлаштира олган кишидир.

Бугун мамлакатимизда кучли ва адолатли фуқаролик жамия-тини қуриш борасида кенг кўпмалли ишловлар амалга оширил-моқда. Жамият ва давлат ҳаётининг барча соҳасида демокра-тик ўзгаришларни урдалашда нодавлат-нотижорат ташкилотла-ри ҳамда фуқаролик жамияти бошқа институтларининг роли ва аҳамиятини, ижтимоий фаоллигини ошириш бўйича сезиларли чора-тадбирлар қўрилганлигини алоҳида таъкидлаш жоиз.

Хусусан, 2022 — 2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзе-бкис-тоннинг тараққиёт стратегиясининг биринчи устувор йўна-лиши “Инсон қадрини юксалтириш ва эркин фуқаролик жамия-тини янада ривожлантириш орқали халқпарвар давлат барпо этиш”га бағишланади. Шундан ҳам билиш мумкинки, фуқаро-лик жамиятини шакллантириш, фуқаролик позициясини ривож-лантириш муҳим ижтимоий масалалардан биридир.

Фаол фуқаролик позициясини шахсининг жамият ҳаётидаги онгли иштироки, унинг шахсий ва жамоат манфаатларининг тенг мувозанатли билан ижтимоий қадриятлари амалга оши-ришга қаратилган ҳаракат деб ҳисоблаш мумкин. Бундай тои-фадаги шахсларга жамиятда қабул қилинган меъёрларга риоя этадиган, фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларидан ҳақдорд бўлиб, бурч ва мажбуриятларини бажарадиган, шунингдек, бошқа шахсларнинг ҳуқуқ ва эркинликларига дахл қилмаган ҳолда жамият ҳаётида содир бўлаётган ўзгаришларни бевоси-та кузатиб, таҳлил этадиган, давлат ва жамият бошқарувида фаол қатнашадиган, ислохотларда ўзини намоён қиладиган фуқароларни қиритиш мумкин.

Фаол фуқаролик позицияси фуқаролик қадриятлари жиҳати-дан инсоннинг хатти-ҳаракатларини белгилайдиган барқарор муносабат, баҳолаш, давлатга, жамиятга, касбга, бошқа одам-ларга, ўзига нисбатан муносабатларнинг йиғиндиси сифатида қаралади. Шахс ривожланишининг ҳаракатлантирувчи кучи си-фатида эҳтиёж, агар у ижтимоий муносабатлар воситалигида бўлса ижодий фаолиятини рағбатлантиради. Ҳаётий позиция сай-ҳаракатда намоён бўлади ва шахсдан фаоллиқни талаб қиладди. Фаолият — бу шахсий индивидуал хусусиятларнинг акс этиши: эътиқод, билим, кўникма, мойиллик, қобилият, ахлоқий ва иродавий фазилатлар.

Шахсининг фаол фуқаролик позицияси ташқи омиллар таъси-ри билан боғлиқ бўлиб, фуқароларнинг сай-ҳаракатлари, му-айян мақсад йўлида барча жамият аъзоларининг муштарак ҳаракати билан изоҳланади. Шунингдек, фаол фуқаролик пози-циясининг шаклланиши давлат ва жамият ўртасидаги муноса-батларнинг мустақамланишига, ижтимоий муаммоларнинг барҳам топишига ҳамда фуқаролик позицияси шаклланишига сабаб бўлади.

Шахсининг фаол фуқаролик позициясини ривожлантириш ҳам ташқи ва ички таъсирлар билан боғлиқ бўлиб, фуқароларнинг сай-ҳаракатлари ҳамда шахсининг онгли, шахсий ва ижтимоий аҳамиятга эга, психологик жиҳатдан қатъий, фуқаролик йўналтирилган муносабатларининг мустақамланиши ва ривожланишининг доимий жараёнидир. Фуқаролик позициясини шакллантириш ва ривожлантиришнинг асосий вектори — бу субъектнинг ҳақиқатни оқилона англаш қобилиятини ривож-лантириш, ижтимоий ҳодиса, вазиятлар, жараёнлар, ривож-ланиш тенденциялари моҳиятини англаш, фуқаролик онгини юксалтириш ва натижада шахсининг ўзини ўзи белгилаши ва ўзини ўзи англашидир.

Фаол фуқаролик позициясининг таркибий қисмларига ижти-моий фаолият, фуқаролик онги ва фазилатларини киритишимиз мумкин. Ижтимоий фаолиятни меҳнатга онгли, ижодий муноса-бат ва ижтимоий-сиёсий фаолият деб таърифлаш мумкин, бу-нинг натижасида шахсининг чўқур ва тўлиқ ўзини-ўзи англаши таъминланади. Ҳаётга фаол муносабат чўқур билим, ҳар то-монлама ривожланган қобилият ва фуқаролик онгини назарда тутади. “Ижтимоий фаолият” деганда ижтимоий ривожланиш қонуниятларини чўқур билишга асосланган онгли фаолият ту-шунилади.

Ижтимоий фаолият инсоннинг жамиятга бўлган фаол муно-сабати сифатида, унинг фуқаролик ҳуқуқ-атвори, ҳаётий пози-циясини белгилаб, фуқаролик онгини шакллантиришга ва шахсининг фуқаролик фазилатлари — ватанпарварлик, Ватан олдидаги масъулиятни ҳис этишни, унга бўлган муҳаббатни ривожлантиришга таъсир қиладди.

Ёшларнинг фаол фуқаролик позициясини шакллантириш дав-лат сиёсатининг энг муҳим вазифасидир. Унга ёш авлодининг ижтимоий мослашуви, шахсиятининг ўзини ўзи белгилаши, икти-содий ва сиёсий ҳаётнинг ижтимоий жараёнларида қатнашиши қиради. Фуқаролик фазилатлари ижтимоий муҳит ва шахсининг ўз кучлари таъсирида махсус яратилган шароитларда шакл-ланади. Ватан тараққиёти ва юрт келажаги эса фуқароларимиз-нинг буру ва мажбуриятларини бажариши, фаол фуқаролик позициясини қанчалик адо этишига боғлиқ.

НОДИР ЮСУПОВ,
Педагогик инновациялар,
касб-ҳунар таълими бошқаруви
ҳамда педагог кадрларни тайёрлаш
ва уларнинг малакасини ошириш институти директори
ўринбосари.

Президентимиз Шавкат Мирзиёевнинг 2023 йил 25 январдаги Заҳириддин Муҳаммад Бобур таваллудининг 540 йиллигини кенг нишонлаш тўғрисидаги қарори нафақат халқимизни, балки ушбу буюк шоир ва олим, машҳур давлат арбобининг ҳаётига, у қолдирган бебаҳо меросга юксак эҳтиром ҳамда қизиқиш билан қарайдиган дунё жамоатчилиги, бобуршунос олимлар ва соҳа мутахассисларини ниҳоятда хурсанд қилди.

Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университетига хизмат сафари билан келган Италиянинг Венеция шаҳридаги Ка-Фоскари университети профессори, турколог олим Элизабет РАГАГНИНдан буюк давлат арбоби ва шоир бобомизнинг юбилей санасини нишонлаш борасидаги қарорни қандай кутиб олгани, Мирзо Бобур ҳаёти ва меросини ўрганишнинг аҳамияти, бобуршунослик борасида олиб бораётган ишлари ва улардан қутилаётган натижалар ҳақида фикр-мулоҳазаларини ёзиб олдик.

Эксклюзив интервью

— Ўзбекистон раҳбарининг Заҳириддин Муҳаммад Бобур тавал-лудининг 540 йиллигини кенг нишон-лаш тўғрисидаги қарори том маъно-даги тарихий воқеалар, — дейди Элизабет Рагагнин. — Ушбу ҳужжат билан танишиб, жуда хурсанд бўлдим. Мен дунёнинг турли мамлакатларида бўлганман. Олим сифатида кўплаб алломалар, адабиёт, санъат, мада-ният намояндалари ҳаёти, асарлари ва уларни тарғиб қилиш борасидаги ишлар билан танишганман. Айтишми мумкинки, Ўзбекистондагидек улуғ аждодлар шахси ва меросига эҳти-ромни, улар тарғиботининг давлат сиёсати даражасида олиб борила-ганини бошқа жойда кўрмадим. Шу маъ-нода, сизлар бекӣёс даражада бахт-лисиз, десам, муболага қилмаган бўламан.

Мамлакатингизда Мирзо Бобур-нинг ҳаёти, асарларини ўрганиш ҳамда тарғиб қилиш борасида яратилган кенг шарт-шароитлар, юқори даражадаги қўллаб-қувватлов мен каби фаолиятини ушбу ишга ба-ғишлаган инсонларнинг руҳини кўта-ради, шижоат ва ғайратини янада оширади.

— **Мирзо Бобур мероси-ни, фаолиятини тадқиқ этиш бугун дунё бўйлаб кенг кўпоқ ёзган. Сиз учун ушбу улуг сиймо — шоҳ ва шоир-нинг айнан қайси сифатла-ри аҳамиятли?**

— Мен Мирзо Бобур шахсига на-фақат улкан салтанат тугзан моҳир саркарда, адолатпарвар шоҳ, балки буюк шоир, етук қомусий олим — та-рихчи, адабиётшунос, тилшунос, гео-граф, таржимон, фикшунос сифати-да юксак ҳурмат билан қарайман. Шоирнинг салмоқли ижодий мероси — “Бобурнома”, “Мубаййин ал-зако-т”, “Мухтасар”, шунингдек, гарчи хануз-гача топилмаган эса-да “Харб иши”, “Муסיқа илми” асарларини ёзгани, икки девон тугзани, Ҳўжа Аҳрорнинг “Волидия” асарини таржима қилгани, “Хатти Бобурий” деб номланган янги алифбо тугзани — бутун умри ти-нимсиз урушлар, ҳаловатсизлик, сар-гардонлик, хиёнатлар ичра кечганини ҳисобга олсак, бу инсоннинг нақадар тугма истевдод соҳиби бўлганини, қомусий билимларни эгаллаганини англайди.

Бугунги Ўзбекистон, Афғонистон, Ҳиндистон тарихини, географиясини, давлатчилигини ўрганиш Мирзо Бобур асарларисиз кечиши қийин. Улуғ шоҳ ҳаётининг солномаси ҳисоб-ланган “Бобурнома”да XV асрнинг сўнги ва XVI асрнинг биринчи чора-гида ўша даврдаги Мовароуннаҳр, Хуросон, Ҳиндистонда руй берган қизгин жараёнлар баён этилган. Истеъдодли муаллиф воқеалар риво-жини шунчаки тасвирлаб қолмай, ўзи гувоҳи бўлган ҳодисаларнинг сабаб ва оқибатларини, иштирокчиларнинг феъл-атвори ва фазилатларини, руй берган ҳудуд табиати, иклими, меъморчилиги, одамларининг тили, дини, урф-одатларини юксак бадийий дид ҳамда маҳорат билан ҳўюса қил-ган. Бу унинг қанчалик закий, синч-ков ва нозиктаъб инсон бўлганини исботлайди.

Бобур Мирзони тақдир не-не си-нов ва машаққатларга гирифторм эт-ган. Хиёнатлар, ҳасадлар, таъна-ма-ломатлар, жисмоний азоблар унинг ҳаётини ҳам, қалбини ҳам, руҳиятини ҳам издан чиқариши мумкин эди.

— Бобур Мирзо асарлари нафа-қат ўзбеклар, балки бутун дунё халқ-лари учун бебаҳо меросдир. Шу боис бу зот ва унинг авлодлари қолдир-ган нодир китоблар, осориятларни, муаззам обидалар асрлар давомида Европа олимлари томонидан тадқиқ этиб келинади. Хусусан, шоҳ ва шоирнинг “Бобурнома” мемуари энциклопедик асар сифатида алоҳи-да қадрланади. Европалик баъзи шарқшунос олимлар бу асарни қадимги рим императори Юлий Цезарнинг “Хотиралар” китоби бил-лан бир қаторга қўйиб баҳолаган эди. Лекин мен XIX асрнинг 60-йилларида машҳур француз лексикографи Пьер Ларуссининг кўп жилдли “XIX аср кат-та француз қомусий луғати”дан ўрин олган “Заҳириддин Муҳаммад Бобур” мақоласида келтирилган куйидаги фикр тарафдориман:

“Ўқувчида “Бобурнома” худди Рим императори Юлий Цезарнинг “Хоти-ралар” китобини эслатади. Ҳа, Цезарь “Хотиралар”и билан бу асар ўртасида кўп ўхшаш жиҳатларни ку-

юксак фазилатли инсон деб битиб қўйилган”, деганида ғоят ҳақ эди.

Бугун ҳам Европада улуғ шоҳ ва шоир қолдирган мерос катта қизи-қиш билан ўрганилмоқда. Унинг асар-ларини инглиз, италян, немис, фран-цуз ва бошқа тилларга таржима қилиш, мазмун-моҳияти ҳақида ил-мий мақолалар нашр этиш, бадийий асарлар яратиш ҳўзирги кунда ҳам қизгин давом этмоқда.

— **Бобур Мирзо ва бобу-рийлар меросини ўрганиш борасида сизнинг ташаббу-сингиз билан рўёбга чи-қаётган лойиҳа ҳақида тўхталсангиз. Унинг ўзига хослиги нимада?**

— Мен узок йиллардан буйн буюк ўзбек даҳолари — Алишер Навоий ва Мирзо Бобурнинг адабий меросини катта қизиқиш билан тадқиқ этиб ке-ламан. Бир неча илмий мақола ва рисо-лалар чоп эттирдим. Кутубхона ва бошқа зиё масканларида қатор тарғибот тадбирларини ташкил қил-дик. Шунга қарамай, бу улуг ижод-корнинг бебаҳо асарларини ўқувчига янада яқинлаштириш, уларни топиш ва танишиш имкониятини кенгайти-риш борасидаги ишлардан ҳали кўнглим тўймайди.

Тан олишимиз керак, бугун — ах-борот технологиялари асри. Одам-лар, хусусан, ёшлар китоб ёки илмий журнал ўқишдан кўра ўзига керак бўлган, қизикқан маълумотларни ин-тернетдан олишга ҳаракат қилмоқда. Баъзилар ҳатто музейларга ҳам бор-май қўйди. Улар бугун уйдада ўтирган ҳолда қўлидаги телефон ёки планшет орқали бу тарихий экспонатларни бир зумда топади ва обдан томоша қила олади.

Уйлаиманки, ҳўзирги кунда ҳазрат Бобур меросини ўрганиш ва тарғиб қилишда ҳам ана шундай техникалар қўлайлигидан фойдаланиш жуда дол-

затиш мумкин. Иккала муаллиф ҳам воқеалар баёнига, ҳаққонийлигига бир хил тасвирда ёндашадилар, ик-каласида ҳам уруш тактикаси бир хил аниқликда, талабчанликда ёритилган, географик жойлар тасвирини бериш-да айрим яқинликлар ҳам мавжуд. Бироқ турк ҳўқмдори қаламида қаҳра-монлар кайфиятини, ички ва ташқи дунёсини чиқишдаги маҳорат Рим им-ператорликига қараганда бадийий жи-ҳатдан устунроқдир”.

Шу маънода, инглиз тарихчиси Эдуард Холден: “Бобур феълӣ-саъия-сига кўра Цезарга қараганда севиш-га арзигулиқдир. Унинг манглайига

«ЎЗСАНОАТҚУРИЛИШБАНК» АТБ ТИЗИМИДА МИЖОЗЛАРГА ҚАТОР ҚУЛАЙЛИКЛАР ЯРАТИЛДИ

Шу йилнинг 1 февраль куни Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси ҳўзуридаги Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлигида “Ўзсаноатқурилишбанк” АТБ стратегик фаолиятининг 2022 йил якуналарига бағишланган брифинг ўтказилди.

SANOAT QURILISH BANK

Президентимизнинг 2020 йил 12 майдаги “2020 — 2025 йилларга мўлжалланган Ўзбекистон Республикаси-нинг банк тизимини ислоҳ қилиш стратегияси тўғрисида”ги Фармонид-да давлат улуши мавжуд тижорат банкларини комплекс трансформация қилишга қаратилган қатор вазифа-лар белгиланган.

“Ўзсаноатқурилишбанк” АТБ то-монидан тизимнинг барча йўналишла-рини тубдан ислоҳ қилиш ишлари бос-қичма-босқич амалга оширилмоқда.

Брифингда таъкидланганидек, 2022 йилда молия муассасаси тизи-мида Халқаро молия корпорацияси

ҳамда Европа тикла-ниш ва тараққиёт банки экспертлари кўмағида миқозлар-га хизмат кўрсатиш-да қатор қулайликлар яратилди.

Тармоқлараро операциялар ягона банк кодиға ўтказилди, фронт-офи-салар илхам сотув нуқталарига ай-лантирилди. Корпоратив бизнес йўна-лишида 3 турда, қичик ва ўрта биз-нес йўналишида 12 турда, аҳоли учун эса 18 турдаги янги махсуслот ва хизматлар жорий қилинди.

Тадбиркорларга мўлжалланган “SQB Business” дастури, миқозларни

мобиль илова ёрдамида масофадан туриб идентификация қилиш тизими ишга туширилди. Банкнинг Алоқа маркази орқали ҳам хизмат ва махсуслотлар сотуви йўлга қўйилди.

Пластик карталар сони қарийб 2 миллион донага, терминаллар 33,8 мингтага, банккомат ва инфо-қисқаслар 475 тага етказилди. 24/7 ре-жимида ишлаётган шохобчалар сони юздан ошди. Ўтган йилда ҳўжалик

Бош муҳаррир Ўткир РАҲМАТОВ

2020 йил 25 мартда Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси ҳўзуридаги Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлигида 0001-рақам билан рўйхатга олинган. Нашр индекси — 229. Бўюртма Г — 241. 20 597 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2. Баҳоси келишилган нархда.

Газетанинг ҳақидаги маълумотларни юқиб олиш учун QR-коднинг телефонингиз орқали сканер қилинг:

ТЕЛЕФОНЛАР:
Девонхона 71-233-52-55;
Котибият 71-233-10-28; Эълонал 71-232-11-15.

томонидан алоҳида эътироф этилди, халқаро рейтинглар қайта тасдиқланди (ВВ- даражада). Хусусан, 2022 йилда банк активлари 14 фоизга ошиб, 64 триллион сўмга, кредит қўйил-малари 11 фоизга ўсиб, 48 трил-лион сўмга, депозит базаси 1,2 ба-робарга ортиб, қарийб 15 триллион сўмга етди.

Халқаро молия корпорацияси ҳамда Европа тикланиш ва тарақ-қиёт банкидан кейинчилик устас ка-питалига конвертация қилиниши кўзда тутилган 125 миллион долларлик кредит линиялар жалб этилди.

Коррупцияга қарши курашиш ме-нежмент тизимининг ISO 37001:2016

халқаро стандарти талабларига муво-фиқлик сертификати қўлга киритилди.

“Euromoney” ва “Asiamoney” каби

нуфузли халқаро нашрлар томонидан

“2022 йилда Ўзбекистоннинг энг

илгор банки” ва “Ўзбекистоннинг энг

яхши “яшил” банки” дея эътироф

этилди. Маҳаллий миқёсда “Йилнинг

энг яхши иш берувчиси” мукофотиға

сазовор бўлди.

Банк ахборот хизмати.

Хизматлар лицензияланган.

Реклама

Халқ сўзи

Народное слово

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси
Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси Кенгаши,
Ўзбекистон Республикаси
Олий Мажлиси Сенати Кенгаши

“Шарқ” наشريёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонаси. Корхона манзили:
Буюк Турон кўчаси, 41. Ўза якуни — 02.00 Топширилди — 02.05 1 2 3 4 5 6